

(1923 – 2016)

ALİ ÇAKMAK

Daha seksenli yılların sonlarına kadar 'Nurcu' denilince akla ilk gelen isimler, şehirlere göre hemen sayılabilir. İzmir'de Mustafa Birlik, Antep'te Nazım Gökçek, Sivas'ta Nazım Ocak, Erzurum'da Mehmed Kırkinci, Trabzon'da Müslim Selçuk, Kayseri'de Ali Mutlu, Diyarbakır'da Mehmed Kayalar ve hakeza... Liste uzatılabilir. İrtibatın adresi, hizmetin sembolüydü bu ağabeyler. Ali Çakmak ile Sami Pala da Bursa'nın saat kuleleri veya ulu camileriydiler. Hani yolunu kaybedip de arayanlara yapılan tarifler, işaretler merkezdeki kulelere veya camilere göre olur ya; onun gibi işte... Bu işaret taşlarını oralara hiç kimse yerleştirmez, tayin etmez, vazife vermezdi. Karanlık ışığa ayna olduğu gibi; onları hapisler, baskınlar, işkenceler, hakaretler, ağır imtihanlar ışıltatıp görünür hale getirirdi. Yüzyıllar geçse de unutulmayacak, unutturulmayacak olan bu kahramandan birisi de Bursa'dan Leblebici Ali Çakmak Ağabeyimizdir.

3 Nisan 2010 tarihinde Bursa Kültür Vakfı'ndayız. Ali Çakmak Ağabeyle uzun bir sohbetimiz oldu. Konuşmalarımızın hepsini kamera ile tespit ettik. Ali Ağabey "On üç ayda hafız oldum. Hafızam çok kuvvetliydi. Fakat bende ses ve makam yoktu. Eğer Allah bana ses ve makam verseydi şimdi belki de bu hizmetin içinde değil de; mevlithan olarak oralarda kalacaktım" diye söze başladı. Ali Ağabeyden önce, Bursa'da Risale-i Nur'u duyanlar, okuyanlar olmuştur muhtemelen. Fakat Bursa'da Bediüzzaman Hazretlerinin meslek ve meşrebine uygun olarak şahs-ı manevinin ilk tesisi, risalelerin açıktan ilk ilanı, ilk dağıtımı Ali Çakmak'a nasip olmuş. Samimiyetle, masumiyetle anlattığı hatıralarından biz böyle anladık. Elbette hariçten gelip desteklerini veren Muzaffer Arslan gibi aslanları unutmak mümkün değil. Leblebici Ali Ağabey çok sıkıntılar çekmiş. Hapislere girmiş, dükkânı yanmış, işsiz kalmış, yalnız kalmış. Bir ara "Bazen hiç gelen olmaz, tek başıma duvarlara okurdum risaleleri" dedi. Bir taraftan yedi nüfusun geçimi de ona bakıyor.

Ali Çakmak'ın Hz. Üstad'ı ziyaretleri var. Ziyaretlerinden öte sevgili Üstad'ı onu ve hizmet arkadaşlarını hiç yalnız bırakmıyor. Şöyle dedi; "Üstad'ın bize devamlı selamı geliyor, teşci ediyor, dua ediyordu. Hatta her Perşembe bir kardeş gönderirdi Bursa'ya." Bursa'nın Risale-i Nur'la tanışmasını ve Hz. Üstad'ın, "Ehl-i tahkikin merkezidir" dediği bu Osmanlı şehrine ilgisini metne bırakıyorum.

Hatıralarını yazdıktan sonra, Ali Çakmak Ağabeye gönderdim ve tashih ettirdim.

Ali Çakmak Anlatıyor:

1341 (1923) Tavşanlı doğumluyum. Fakir bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmişim. O sebeple çalışmak zorundaydım, okula gidemedim. Okula gidememenin ikinci bir sebebi de okuyanların abdesti namazı terk etmeleri endişesiydi. Hâlbuki daha beş yaşında iken hatim indirdim ben. 1935 senelerinde Tavşanlı'da ilk defa bir grup hafızlığa başladı. Ben Kur'anı çok iyi okuduğum için hafız olmak istedim. Fakat Kur'an okutmak o tarihte yasaktı. Gizli okunuyordu. Babam beni camiye götürüyor ama benim yaşım da cemaat yok. Hep yaşlılar var. Onun için o sakallı yaşlılar beni görünce ayağa kalkarlardı, severler, sevinirlerdi.

Uzaktan akrabamız olan Süleyman Hocaefendi ısrarım üzerine hafızlığa başlattı beni. Hocam bir sure okusa, ben onu hemen hıfzıma alabiliyordum. Cenab-ı Hak bu hafızayı vermişti. On dört yaşında, on üç ayda hafızlığı bitirdim. İki seneden önce bitiren yoktu. O tarihlerde hafızlar, hocalar yok olmuştu. O yüzden hafızlar el üstünde tutuluyordu. Fakat Cenab-ı Hak bana ne ses vermiş, ne de makam vermiş. Hani Üstad "Bazen adem-i nimet, nimettir" diyor ya; ses ve makam olmayışı beni buraya, bu hizmete getirdi. Olsaydı belki de kalacaktım oralarda.

Mevlithan olacaktım muhtemelen. Babam beni okutmadı ama ortaokul imtihanlarını verebilecek kadar kendimi yetiştirdim. Çok kitap okuyordum.

Dört senelik askerliğimi Kur'an, namaz sayesinde çok rahat yaptım. İkinci Cihan Harbi sırasında yeme, içme yok, elbise, ayakkabı yok. Bu yokluklar içerisinde üç yüz otuz kişilik bir kıta'da el üstünde tutuldum. Muğla'da yaptım askerliğimi, Elhamdülillah.

ADINI BİLE BİLMEDİĞİM KİTABI ELİMDEN BIRAKAMIYORDUM

1947 senesinde askerden terhis oldum, geldim Tavşanlı'ya.

Sene 1948. Bir gün cami cemaatinden Mustafa Diler adında emekli bir öğretmen kapımızın önünde bir kitap verdi, "Al şu kitabı oku" dedi bana. Kitap Osmanlıca. Ama kitabın ne kabı var, ne de adı var. O zamana kadar şark ve garp klasiklerini okumuşum, hırsla okuyacak kitap arıyorum. Kitabı sonuna kadar okudum, ama daha ne olduğunu bilmiyorum. Yalnız kitabı elimden de bıkamıyorum.

Sonra öğrendim ki, kitabı bana veren Mustafa Diler'in üç yakın arkadaşı o sırada Üstad'la beraber Afyon hapsindeymiş. Belki de evinde o kitap bulunmasın diye vermişti bana. Afyon hapsinde üç kişi; Tavşanlı Müftüsü Ali Rıza Eren, Tavşanlı Vaizi Ali Hoca, Kütüphane Müdürü Osman bey... Onlar Risale-i Nur okudukları için basılmışlar, öyle götürülmüşler Afyon'a.

O kitabı bir arkadaşla beraber bir kere daha okuduk, o da hayran kaldı. Sonradan öğreniyoruz ki kitap, "Âyet-ül Kübra Risalesi" imiş. Artık 1952 senesine kadar Eskişehir'den, Şükrü Yürüten ağabeyden eski yazı, yeni yazı, daktilo, teksir ne varsa bütün kitapları temin ettim. Matbaa baskısı yok daha. Bir ara Tavşanlı Müftüsünden Arapça da okudum. O da lazım olacakmış sonradan bana.

Hafız olmuştum ama bende ses ve makam olmadığı için iki ayet okuyup dinleyecek insanlar olmuyordu. Ben de düşündüm karar verdim; "Kur'an'ın hakaikini elde edip, Müslümanlara o şekilde faydalı olacağım inşallah" dedim. Cenab-ı Hak beni başka şekilde istihdam edecekmiş demek ki. Eşref saati gelmiş...

BURSA'YA TAŞINDIM LEBLEBİCİLİK YAPIYORUM

1952 senesinde Tavşanlı'dan Bursa'ya taşındım. Ben leblebi imalatçısıydım. Bursa'da da aynı işe devam ettim.

Bursa'da Büyük Doğu'cular gıyaben tanıyorlardı beni. Ayrıca Muğla'da asker iken, aynı bölükte otuz beş ay beraber kaldığım yirmi dokuz asker arkadaşım vardı Bursalı. Büyük Doğu'cu arkadaşlara ve asker arkadaşlarıma elimdeki risaleleri yavaş yavaş okutmaya başladım.

Sizin yazdığınız "Ağabeyler Anlatıyor-2" kitabında Muzaffer Arslan Ağabeyin hatırlarımda adı geçen Aydın Ali Akdağ ile de Bursa'da karşılıklı oturuyorduk biz. O da Bursa'ya taşınmış. Ali Akdağ altı ay Üstad'la beraber Afyon'da hapis yatmış. Yalnız rahmetli hiç kimseye tebliğ yapmamış. Sadece bana el yazması Birinci Söz'ü verdi.

Sene 1953. Kütahya'da Atif Ural'la tanışmıştım. O günlerde Ankara'da hükümete ve Menderes'e hakaret eden bir beyanname dağıtmışlar. Altındaki imza da "A. Çakmak" ve "A. Fırat". Polis bunu kim yapar diye araştırmış; nurcular yapar demişler. Ankara'da Atif Ural'da arama yapılırca benim adım, adresim çıkıyor. Atif Ural'la adres alıp vermiştik birbirimize. Emniyet hemen Bursa'ya bildiriyorlar. Ama kardeşler de bana "Böyle böyle oldu, senin adresini aldılar, gelme ihtimalleri var" diye hemen haber verdiler.

Ben o Birinci Söz'ü Ali Akdağ'a "Abi aldığım habere göre benim evin basılma ihtimali var, bu kitap sende kalsın" dedim. O da korktu da bana geri verdi diye her tarafa yaymış mübarek.

Neyse ben ona göre hazırlığımı yaptım. Muhtarla beraber iki polis evimize geldiler, arama yaptılar. Kütüphanemde ne kadar Osmanlıca kitap, mektup, pusula, ne varsa topladılar ve beni emniyete götürdüler. Beyannameyle bir alakam olup olmadığını araştırmak istiyorlar. Osmanlıca bilmedikleri için bana okutuyorlar, ama yine de itimat etmiyorlardı. Çok gülünç bir duruma düşmüşlerdi. O sırada cebimde de Necip Fazıl'a ait bir mektubun sureti vardı. Bunu alıp savcılığa sevk etmek için muameleye koydular. Necip Fazıl'a mektup yazmak bile suçtu. Tam bu iki polis beni sorgularken şube müdürü geldi, "Bir şey var mı?" dedi. Sonra baktı, "Bırakın bunları ya, alakası yok diye iki satır bir şeyler yazın imza ettirin, bırakın gitsin" dedi. Bu emniyete ilk defa götürülüşümdü.

1971 Bursa Hapishanesi

Arka sıra; Recep, Enver Tok, Ali Osman Akpınar, Ahmet Aydın, Ali Çakmak, Av. Emir Gültekin, Sami Pala,

ÖN SIRA; Feyzi Allahverdi, Süleyman Yücedağ, İbrahim Akpınar

MUZAFFER ARSLAN BURSA'DA

Sene 1955. Ramazan ayı geldi. Bir gün Orhan Camisi'nden çıktık, baktım bir adam caminin kapısında açmış bavulu risale satmaya çalışıyor. Teksirle çoğaltılmış kitaplar. Daha matbaa kitapları yok. Onu görüverince hemen yanına gittim, tanıştık. Muzaffer Arslan Ağabeymiş. Bavulunu aldım, doğru bizim dükkâna gittik. İlk tanışmamız böyle oldu Muzaffer Ağabeyle. O çok gelmiştir Bursa'ya. Her geldiğinde derslere beraber giderdik. Hatta İnegöl'e bile gittik sohbet için kaç defa. Muzaffer Arslan hep mehdi-deccal meselelerini okurdu. 1957'de Bursa Ulu Cami'de meczup biri mehdiliğini ilan edince değiştirdik mevzuu. Polis müdahale edip yakalamış o meczubu. Cuma bile kılınamamış o gün. Aslında ben her Cuma namazımı Ulu Cami'de kılardım, ama o Cuma başka camiye gitmişim. Cenab-ı Hak beni muhafaza etmiş. Çünkü o meczup Tavşanlılı imiş. Ben de Tavşanlılıyım ya.

O tarihlere kadar Bursa'da daha hiç hizmet yoktu. Hasbelkader ilk bizlere nasip oldu. Sonra Fırınca Ağabeyle, Sungur Ağabeyle tanıştım. Bu gösterdi ki bir yerde hizmetin başlaması şahs-ı manevinin tesisi ile mümkündür. O sırada Tapu Müdürü Mehmet Bey, İsmail Tayyar, Ali Kulluklar, Bıçakçı Vehbi Usta ve oğlu Feridun vardı Bursa'da.

BAZEN DERSE HİÇ GELEN OLMAZ, TEK BAŞIMA DUVARLARA OKURDUM

1956 senesinde eserler Ankara'da matbaada basılmaya başladı. 1957'de ilk defa matbaa baskısı "Sözler" geldi Bursa'ya. Ortapazar Semtinde Devlet Hastanesinin arkasında oturuyor, etrafıma okumaya çalışıyordum risaleleri. Daha dersane düşünemiyorduk bile. Evlerde okuyorduk. Daha evvel tanıştığımız ağabeylerle de devamlı temas halindeydim. Haftada iki gün, Salı ve Cuma günleri evime ders koydum. Bazen hiç gelen olmaz, tek başıma duvarlara okurdum risaleleri. Bir gün Emirsultan'dan geldiler, "Haftada bir gün de sen bize gel" dediler. Perşembeyi onlara verdik. Sonra bu şekilde yedi günü doldurdum. Gündüz işimizde, akşamları yedi gün derse gidiyoruz. Bir taraftan da yedi nüfusa bakıyorum ben. O sırada leblebi imal eden bir dükkânım var. Şimdi düşünüyorum da her akşam, tahammül edilemez gibi geliyor bana.

1958'de dersler kalabalık olmaya başladı. Bir taraftan da baskın, polis, hapis hadiseleri de duyuluyordu. O sene Üstad'ın bize devamlı selamı geliyor, teşçi ediyor, dua ediyordu. Hatta her Perşembe bir kardeş gönderirdi Bursa'ya. Emirdağ'da Ahmed Urfalı vardı, daha çok o gelirdi.

Böyle devam ederken Arabayatağı Köyü'nden birisine küçük bir risale vermişler. Onun da bir mürşid arama durumu varmış. Küçük risaleyi okuyunca "İçime bir ateş düştü" diyor, arkasını araştırıyor ama o günkü şartlarda kimseye sormuyor. Nihayet rüyasında Üstad Hazretleri "Tomruk Hanı'na git, Ali'den risale al" diyor. Tomruk

Hanı benim dükkânımın olduğu yer. Adam sabah namazından sonra ağlayarak geldi, risaleleri aldı gitti. Demek, yeter ki sen ihtiyaç hisset, o seni buluyor.

MÜRŞİDİMİZ KUR'AN'DIR

Sene 1958. Tanıştığımız arkadaşlardan birisi beni ısrarla tarikatına almaya çalışıyordu. Ben ne kadar izah etsem de olmadı. Malum Üstad Hazretleri "Mürşide karşı ifrat muhabbet caizdir" diyor. O kardeşimiz bana "Sen istihareye yat" dedi. Ben istihareye yatınca mürşidi beni çekecek yani, böyle inanıyor. "Mürşidimiz Kur'an'dır" desem de onun hatırını kırmamak için istihareye yattım. Kur'anı Kerim açıldı. Şahıs görmüyorum. Bana sure-i Mümin'den bir ayet gösterildi. Oku burayı denildi. Okudum: "Artık benim size ne dediğimi yakında anlayacaksınız ve ben işimi Allah'a ismarlıyorum. Şüphe yok ki O, kullarını görücüdür. Mümin 44", meali böyle. Birden uyandım. Heyecanla geldim arkadaşşa. Böyle böyle diye anlattım. "Ben rüyayı tabir edemem efendi hazretlerine götüreyim" dedi. İstanbul'a gidip soracak. Bir gün sonraki gecede yine bir rüya gördüm. Sure-i Bakara'dan bir ayet: "Artık her kim bunu işitip bildikten sonra tebdil ederse şüphe yok ki bunun günahı o tebdil edenlerin üzerinedir. Bakara181" mealinde. Artık tabire filan lüzum kalmamıştı.

Nur hizmet kervanının çilekeş hadimlerinden

Abdulkadir Badıllı, Mehmed Fırıncı, Ali Çakmak, Ali Demirel, Rıdvan Utangaç

ÜSTAD "RİSALE-İ NUR'UN OLDUĞU YERDE YANGIN SÖNMÜŞTÜR"

Böyle devam ederken 1958 senesinde Bursa'da büyük bir yangın çıktı. Kapalı Çarşı yangını... Bursa'nın en son ve önemli yangını Kapalı Çarşı yangınıdır. Bu yangında tüm Kapalıçarşı yanmış, yangın Ulu Cami ve hanları da etkisi altına almıştı. Benim dükkânım da Kapalı Çarşının yanındaki Tomruk Hanı'nda. O yangında benim dükkânım da yandı. Yalnız ben yokken bir Pazar günü çıkıyor yangın. Ben Tavşanlı'daydım, bana telgraf çektiler. Emirsultan'da benim beraber olduğum arkadaşlar duymuşlar, gelmişler yangını seyretmişler. Tam kamyonla giderlerken "Çakmak!" diyor birisi kamyonun içinden, hemen çevir diyor kamyonu. Dükkânın içinde ne kadar eşya varsa ki sadece üç sandık Lem'alar, iki üç çuval da başka risaleler vardı. Bir tanesi bile zayi olmamış. Kamyonun içindeki O zatı ise kendileri de bilmiyor kim olduğunu.

Bu yangın hadisesini Üstad'a söyledikleri zaman Üstad "Risale-i Nur'un olduğu yerde yangın sönmüştür" demiş. Bunu bana değil başkalarına söylemiş Üstad. Bana haberi geldi.

Dükkânım yanınca leblebicilik işi bitti. Asker arkadaşlarım olan dokumacıların yanında seyyar kumaş satışı işine başladım. Risale-i Nur neşriyatına da oradan devam ettim. Balıkesir, Bandırma, Eskişehir, Kütahya, Tavşanlı; buraları geziyor, kumaş götürüyordum. O bahane ile hizmetlerin takibini de yapmış oluyordum.

İLK ZİYARETİMDE ÜSTAD "KONYA EHL-İ TEDKİKİN MERKEZİDİ, BURSA EHL-İ TAHKİKİN MERKEZİDİR" DEDI

1958 senesinde bir iş münasebetiyle Ankara'ya gittim. Ankara'da bir gece kaldım, sabahleyin döndüm. Dönerken bana bir mektup verdiler. Üstad'tan gelen bir lâhika mektubu. Emirdağ'dan on beş günde bir mektup gelirdi bize. Bizim bütün haberlerimizdi o mektuplar. O sırada bütün matbuat, hepsi bizim aleyhimizdeydi. Her gün teviz, iftira... Milet de zannediyor ki bütün nurcular hapiste. Hâlbuki çıktığımızda, tahliye olduğumuzda hiç söyleyen, yazan yoktu. O mektupta Üstad Hazretleri "Ben hastayım, sesim de çıkmıyor, ben ziyarete gelmeyin" diyor.

Ankara'dan Eskişehir'e geldim. Üstad Hazretlerinin Emirdağ'da olduğunu öğrendim. Doğru Emirdağ'ına gittim. Emirdağ'da Mehmed Çalışkan'ın dükkânını soruyorum, herkes benden kaçıyor. Birisi çarşığı gösterdi. Dükkânı buldum ama kapalı. Yanındaki komşu "Öbür çarşıda Hacı Osman var" dedi. Oraya vardım, Osman Ağabeyin oğlu İhsan Çalışkan vardı dükkânda. İhsan Çalışkan yirmi beş yaşlarında bir genç... "Ben Bursa'dan geliyorum, Üstad'ı ziyaret etmek istiyorum" dedim. "Kardeşim Üstad hasta, sesi çıkmıyor, ziyaretçi kabul etmiyor. Ama evinin anahtarı Mustafa Acet'te. O da filanca Caminin imamı" dedi. Mustafa Acet'i buldum. O da aynı şeyleri söyledi. "Halep'ten, Van'dan, Diyarbakır'dan gelenler var, bekliyorlar. Üstad kabul etmiyor" dedi. Sonra "Ama sen bekle biraz ben Üstad Hazretlerine söyleyeyim" dedi. Oturdum, beklemeye başladım. Ama o heyecan, o halet-i ruhiye tarif edemem. Öleceğim diye korkuyorum. Sonra birisi geldi, Ahmed Urfalı imiş. "Bursa'dan gelen siz misiniz?" dedi. "Evet" dedim. "Üstad sizi istiyor" dedi. O heyecan içinde o on metre önden yürüdü, çarşıdan dolaştık, eve geldik.

Girdim, baktım eşya namına bir şey yok. Yayı bile yok. Bir çift takunya var, bir ibrik vardı. Çıktım merdivenlerden, kapı açıldı, Mustafa Acet "Gel kardeşim" dedi. Üstad karyolada yarım yatıyormuş, kalktı. Beyaz bir cübbe, sarık, saçları kulaklarına kadar önden ve arkadan inmiş. Gözleri mavi, tarifi mümkün değil. Cildi pembe ve sakalsız... Seksen beş yaşında olduğu halde üzerinde ihtiyarlık alameti yoktu hiç. Oturdum. Üstad Mustafa Acet'i çağırdı "Sen vasita ol" dedi. Sesi çıkmıyordu. Mustafa da yere oturdu. Diğer ağabeylerin hiç birisi yoktu yanında. Muhtemelen onlar Ankara'da hapishaneydi. 1958'de Ankara mahkemesi vardı. Üstad Hazretleri "Adın ne, annen baban sağ mı, nerelisin?" dedi. "Tavşanlıyım. Bursa'dan geliyorum" dedim. Üstad Hazretleri "Bir zamanlar Konya ehl-i tedkikin merkeziydi, Bursa ehl-i tahkikin merkezidir" dedi. Sonra "Bursa kadınları bid'alardan mahfuz kalmıştır" dedi. Sonradan Fırınca ağabeyden öğrendim, İstanbul Gençlik Rehberi Mahkemesi için giderken Üstad bir kere Bursa'dan geçmiş. Giderken bir grup tesettürlü hanımların arasından geçmişler. Üstad onları görünce "Bursa kadınları namus perdesini yırtmadı" demiş. Demek ki Üstad ben Bursa'dan geliyorum deyince onları hatırladı. Şark şivesiyle "Kardaşım, yirmi beş senedir samimane hizmet eden kardeşlerimin ziyaretlerini kabul edemiyorum, seni yirmi beş sene hizmet etmiş gibi kabul ediyorum" dedi. Ben bunu duyduktan sonra daha hiçbir şey hatırlamıyorum. Nasıl ayrıldığımı da hatırlamıyorum.

Üstad'ın huzurundan çıktım, her taraf nur. Hatta saatçi Şükrü Ağabeyin dükkânına kadar vardım, "Ne mübarek yer, her taraf nur" dedim. Şükrü Ağabey gülmeye başladı, "Kardeşim sen öyle görmeye devam et" dedi. Üstad'ın evinin altında berber varmış, Üstad'ı tanıyamıyormuş. Nasip...

Bursa'ya geldiğim zaman anladım ki, ziyaret benim şahsım için değilmiş. Bursa için bu kabul olunmuş. Üstad beni Bursa namına kabul etmişti. Zira Bursa'da hep ben önde görüldüğüm için, "Üstad beni kabul etmedi" desem, büyük bir ümitsizlik doğacaktı Bursa'da. Ta Diyarbakır'dan bile gelip ziyaret edemeden dönenler için Üstad, onlara arkadan mektup gönderiyordu. Çünkü Üstad onun neticesinin ne olacağını biliyor muştur mutlaka. Bu ilk ziyaretim...

BURSA'DA İLK DERSANE SAMİ PALA'NIN ANNESİNİN EVİNİN ALT KATINDA AÇILDI

Sene 1959. Sami Pala, Milliyetçiler Derneği'dendi, oradan tanışıyoruz. Sami Pala'nın da benim gibi dükkânı yandı. Yangından sonra tanıştık onunla. Risaleleri daha hiç görmemiş, duymamıştı. Bir gün benim yazıhaneye dayısı ve eniştesiyle beraber geldiler. "Ne yapıyorsun burada Çakmak?" dedi. Önümde Mektûbat vardı. "Bu nedir?" dedi. "Mektûbat" dedim. "Mektûbat nedir?" dedi. "Risale-i Nur" dedim. "Risale-i Nur ne?" dedi. Dedim "Said Nursi" "Said Nursi ne?" dedi. Hiçbir şeyden haberi yoktu. Ben de anlattım ve Küçük Sözler, Ankara Müdafaası, Konferans kitaplarını verdim. Bir gecede üçünü de okumuş. Sabahleyin geldi, "Çakmak ne var başka?" dedi. O zaman matbaadan çıkan kitaplar 165 lira tutuyormuş. Hesap ettik, hepsini aldı, gitti. Allah rahmet eylesin Ekim 2010'da vefat etti. Vefat edinceye kadar hizmetlerine devam etti. Bursa'da ilk dersane onun annesinin evinin alt katında açıldı, dersane yaptı orayı. Üstad'ın vefatında da Urfa'ya Sami Pala ile beraber gittik.

ÜSTAD'I UZAKTAN, PENCEREDEN BİR MÜDDET SEYRETTİM

Üstad'ı ikinci ziyaretim 1959 senesinin başlarında oldu. Eskişehir'e geldim. Önce Üstad Emirdağ'da ise ziyaretime gideyim diye düşündüm. Gittim, Şükrü Yürüten Ağabeye "Üstad nerede?" dedim. "Üstad Isparta'da" dedi.

“Gelme ihtimali var mı?” dedim. “Kardeş mümkün değil, kamyonlar bile geçemiyormuş, kar basmış” dedi. Kış günüydü. O gece Eskişehir’de Doğan Otelinde yattım. Gece rüyamda Üstad’ı gördüm. Bir karyola üzerinde beyaz bir çüppe ile oturuyor, ben de kapıdan içeri giriyorum. Üzerimde uzun bir beyaz gömlek var. Bursalılar namına ziyaret ediyormuşum manası vardı zihnimde. Kapıda beklerken Üstad parmağı ile gel işareti yaptı. “Ümmet-i Muhammed’in birleşmesiyle ilgili seninle konuşacağım” dedi. Yanına vardım, uyandım. Dedim, herhalde Üstad gelecek, bir mesaj almış oldum diye düşündüm. Ertesi günü Şükrü Ağabeye vardım “Geldi mi?” dedim “Gelmedi” dedi. Bir daha gittim... Demek o kadar çok gitmişim ki “Bu kadar da olmaz kardeşim” dedi. Akşama yakın tekrar vardım, baktım oğlu var. “Baban nerde?” dedim. “Üstad geldi evde” dedi. “Kimler var yanında?” “Ceylan, Zübeyir ağabeyler var” dedi. “Nerdeler şimdi?” dedim. “Camiye gittiler” dedi.

Saatçi Şükrü Yürüten ile kardeşi Muhiddin’in evleri yan yana beraberdir, fakat kapıları ayrı sokaklara açılır. O gece Üstad Şükrü Ağabeyin evinde, biz de 8-10 kişi olarak yanındaki Muhiddin Yürüten’in evinde misafir olarak kaldık.

O sıralarda Başvekil Adnan Menderes Londra’da bir uçak kazası geçirmişti. Menderes’in İstanbul’dan Ankara’ya Eskişehir üzerinden geçeceğini haber almıştık. O gece beraber kaldığımız arkadaşlarla istasyona gidip Menderes’i görmek arzu ettik. Dışarı çıkıp, istasyona doğru giden sokağı dönünce, Üstad’ın kaldığı evin odasının penceresinin açık olduğunu, içeride de Üstad’ın görüldüğünü fark ettik.

Üstad ellerini böyle namazdaymış gibi kavuşturmuştu. Dudakları devamlı zikir halinde... Şükrü Ağabeyin evi zemin kattı. Belki on beş dakika seyrettik Üstad’ı. Bu manzara bana çok tesir etti. Ve istasyona gittik. İstasyonda Menderes uyuyor diye göstermediler bize.

ÜSTAD ANKARA NAŞİRLERİNİ, İSTANBUL NAŞİRLERİNİ ESKİŞEHİR’E ÇAĞIRMIŞTI

Biz Üstad’ı pencereden seyrederken, O’nun bizi görmediğini zannetmiştik, ama Üstad bizi fark etmiş ve Ceylan’ı çağırması “İstasyona gidenleri araba ile al gel” demiş. Ceylan bizi Üstad’ın arabası ile istasyondan alarak, gece kaldığımız Muhittin Yürüten’in evine getirdi. Sabah olunca acayip bir kalabalık oldu. Üstad’ın geldiğini duyan gelmişti eve. Bu kadar kalabalığı nasıl ziyaretçi olarak kabul edecek diye düşündüm. İçim yanıyordu göremeyeceğim diye. Duramadım tek başıma Üstad’ın kaldığı eve gittim ve girdim içeriye. Şimdi düşünüyorum nasıl bir cesaret...

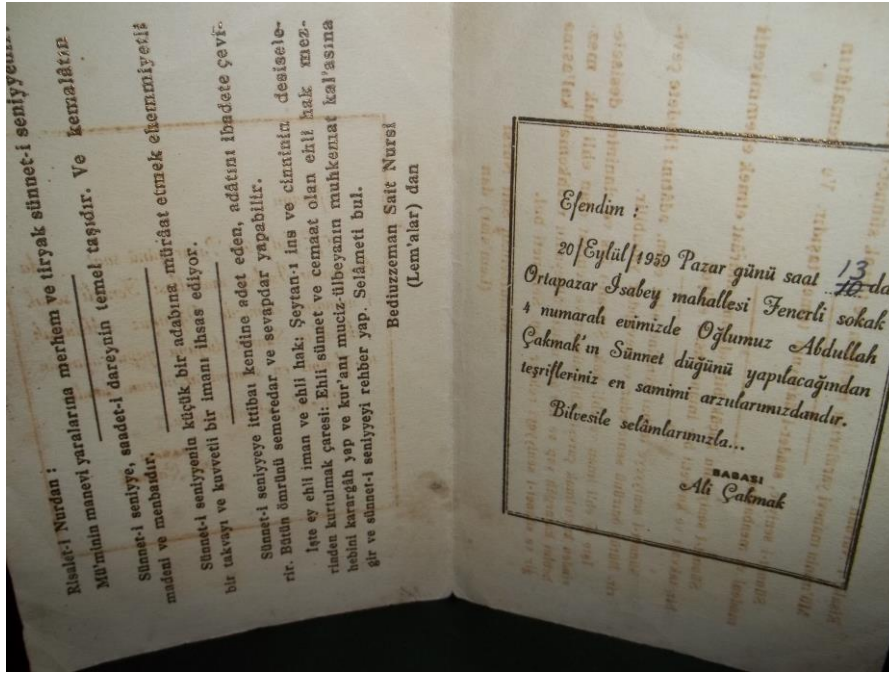
Zübeyir Ağabey “Üstad uyuyor kardeşim, otur şöyle” dedi. Oturdum. Zübeyir Ağabey Kur’an okuyormuş. Bir saat kadar bekledim içeride. Zil çaldı o sırada Ceylan girdi içeriye, Üstad’ın yanına geçti. Üstad abdest alacağına demiş. Bir leğen götürdü, abdest aldırılmış. Aklıma geldi baktım, iki bardak suyla abdest almış Üstad. İktisadı nasıl yaşadığını da görmüş oldum. Sonra beni çağırdı. Üstad’ın elini öptüm, oturdum. Önce adımı, memleketimi, nereden geldiğimi sordu. Sonra “Ziyaretini kabul ettim kardeşim” dedi. Ben Üstad öyle deyince tekrar elini öptüm, çıktım. Fazla bir şey konuşmadık. Ceylan’ı çağırdı, nereye gidecekse arabayla götürüver demiş. Şeker Hanı’na kadar, yani Kütahya arabalarının kalktığı yere kadar Ceylan beni götürdü bıraktı. Bilet aldım, öğle ezan okunmaya başladı. Namazı kılayım dedim. O zamanlar beyaz takke nurcuların sembolüydü. Baktım bütün cami beyaz takkelilerle dolmuş. Ankara naşirleri, İstanbul naşirleri vardı. Meğer Üstad onları çağırması. Bazı şeyler olmuş aralarında. Üstad’la o meseleleri görüşmüşler.

AHMED FEYZİ AĞABEY GELDİ BURSA’YA

1959 senesinde oğlumu sünnet ettireceğim, davetiye hazırlamıştım. Davetiyenin bir sayfasını Risale-i Nur’dan, 13. Lem’a’dan kabartma yaldızlı olarak vezizeler yazdırdım. Nerde bulunursa diye hem Emirdağ’ına, hem de Isparta’ya birer adet davetiye gönderdim Üstad’a. Mektup geldi “Bin Maşaallah, Bin Barekallah. Eğer hasta olmasaydım davetine icabet edecektim...” diye bir mektup. O mektubu evim basıldığında polisler aldı. Davetiyede ben “Risalet-ün Nur’dan” diye yazmışım. Yanlış anlaşılır diye yazıhanemde oturmuş, o kısmı çakı ile düzeltiyordum.

Tam o anda dört havacı astsubay ile bir sivil ziyarete geldiler bana. Astsubaylardan birisi Tuzcu Cahit Erdoğan, diğerlerini hatırlamıyorum. Oturup kardeşlerle sohbet ederken bir yandan da çakıyla davetiyedeki bu yazıyı düzeltmeye çalışıyordum. Ziyarettime gelen sivil ihtiyar adam, “Ne yapıyorsun?” diye sorunca ona vaziyeti anlattım. “Bırak öyle kalsın” dedi. ‘Risalet-ün Nur’, ‘peygamberliğin nuru’ demek olduğu için, zaten bizim Bediüzzaman Hazretlerine karşı olan hürmetimizi, “Siz onu peygamber mi kabul ediyorsunuz?” diye tenkit ediyorlardı, bu yüzden ben yazıyı düzeltmeye çalışıyordum. “Bırak öyle, yapma. Son peygamberin Hz. Muhammed (a.s.v.) olduğunu bilmiyor mu bu insanlar” dedi tekrar yaşlı adam. Ben de bıraktım kazımayı. Onun bu çıkışından dolayı aklıma Aydınli Ahmet Feyzi Ağabeyin savunması geldi. “Ahmet Feyzi Ağabey de

müdafasında böyle demişti...” diye bahsedince birden hepsi gülmeye başladılar. Meğerki o yaşlı adam Ahmet Fezzi Kul Ağabeymiş.

Ali Çakmak'ın 1959 senesinde oğlu için hazırladığı ve Hz. Üstad'a gönderdiği sunnet davetiyesi

AHMET FEZZİ AĞABEYİN MEKTUPLARINI SİNAN OMUR ALDI

Ahmed Fezzi Ağabeyi ilk defa görüyordum. Hemen kalktık tekrar kucaklaştık. O sırada Hür Adam Gazetesinin sahibi Sinan Omur Bey geldi yazıhaneye. Risale-i Nur ilk defa onun gazetesinde neşredilmişti. Buyur otur da konuşalım dedim. Oturmadı, aşağıda ailesi varmış. İzin isteyip ayrılmak üzere iken akşama bir semtte sohbet olacağını, kendisinin de isterse sohbe katılabileceğini söyledim. Sinan Omur Bey kabul etti.

O günlerde Adnan Menderes, meşhur Konya nutkunda “Bu memleket Müslüman’dır, Müslüman kalacaktır” deyince Türkiye karışmıştı. Bu minval üzerine Ahmed Fezzi Ağabey Bandırma’dan Menderes’e bir mektup yazmış. Bir mektup da Mustafa Kemal Derneği Başkanı olan menfi bir adama yazmış. Mektuplar ikişer sayfa. Ahmed Fezzi Ağabeyin ifadelerinin belagati ve şiddeti malum zaten. O mektupları hemen orada yazıhanede, astsubay arkadaşlarla beraber okuduk. Mektuplardan birer suret aldım.

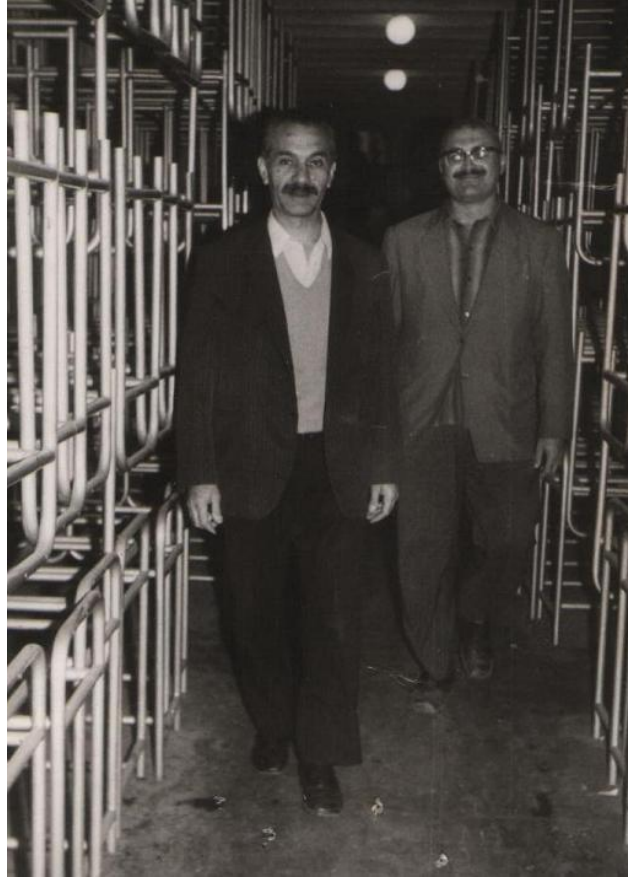
Aynı günün akşam’ı Emirsultan semtinde büyük bir evde sohbet için toplandık, ev tamamen doldu. Daha sohbet başlamadan Sinan Omur geldi. O kalabalığı görünce, tabii gazeteci olduğu için, hemen konuşmaya başladı. Hadiselerden, şuradan buradan bahsetti. Tabii münasebetimiz Risale-i Nur’la alakalı olduğu için, Bediüzzaman’ın bir mahkemede bir hâkimle olan muhaveresini büyük bir hadiseymiş, kerametmiş gibi anlattı. Gerçi Bediüzzaman’la alakalı olan her şey büyüktür de, o anda Sinan Omur’un o hadiseyi öyle anlatması Ahmet Fezzi Ağabeyi heyecana getirdi ve belki bir saatten fazla Üstad’ı doğuşundan itibaren anlattı. En sonunda “Ben Bediüzzaman’ı böyle tanıyorum” dedi. Daha sonra gündüz benim yazıhanede okuduğumuz mektuplardan bahis olundu. Mektupların birisi aleyhte, diğeri lehteydi. İki de kitap olarak neşredilebilir güzellikteydi. Oradakiler dediler ki, “Burada da okuyalım.” Hemen çıkarıp okuduk. Sinan Omur hemen ayağına kalktı ve “Bunun altını biri imza ederse ben bunu neşrederim” dedi. Ben “Ali Çakmak” diye attım imzamı. Attım ama neşretse bizi de onu da götürcekler, içeri atacaklar. Ahmed Fezzi Ağabey imza atmadı. Sinan Omur aldı götürdü mektubu. Fakat gazetenin kapanma tehlikesi olduğu için mektupları neşredemedi. Ama bu bize rahmet oldu. Cenab-ı Hak benim aczimi biliyor, o zamanlar bütün emniyet benim peşimizde. Mektupların bir sureti yine bende kaldı.

Bir zaman sonra bizi İhbar etmişler. Davutkadı semtinde bir akşam sohbeti esnasında ders yaptığımız eve baskın yaptı polisler. Bizi götürdüler emniyete, ifade alıyolar. Bizi bodruma koydular, ikişer ikişer ifadeye götürüyorlardı. Beni yalnız götürdüler. Çıktım yukarıya “Ne yapıyordunuz?” “Kitap okuyorduk” dedim. “Niye topladınız?” “Çay içip sohbet ediyorduk” dedim. Benim dediğim kadar bir-kaç satır yazdılar, imza ettirdiler, aşağı indirdiler. Hiç konuşmadılar benimle. Hâlbuki diğerlerin ifadesi yarım saat sürüyordu. Ertesi günü emniyet bodrumundan aldılar bizi. Karakol salonundan mahkemeye kadar yine hiç konuşmadılar. Sonra anlaşıldı ki ceplerimizden çıkarları da almışlardı. Tabi o mektuplar da vardı cebimde. Mektupların altında da Ali Çakmak

imzası var. Müdür mektupları okuyunca "Bunu hiç konuşurmayın. Konuşursa biz buna karşı çıkamayız" demiş. Hatta sonradan emniyetçiler beni gördü mü önünü iliklerlerdi. Ahmet Feyzi Ağabeyin mektupları öyle mükemmel ki, bilmiyorlar ki kuvvet bende değil Risale-i Nur'da. Benim aczime karşı, Cenab-ı Hak daha evvel hazırlıyor. İşte bu şahs-ı manevî...

Bir gazetenin mahkeme haberi, Ali çakmak ortada

Ali Çakmak Sami Pala 1971 Bursa hapishanesinde

ÜSTAD'IN ARABASI BURSA'YA GELDİ

1959'un son zamanları... Bir telgraf aldım. Üstad Hazretleri binmiş arabaya "Bursa'ya gidiyoruz" demiş. Meğer Üstad'ın arabası tamir edilecekmiş, başka yerde bulamamışlar malzemeyi. O yüzden Isparta'dan Bursa'ya geliyorlar. O zaman şoför Hüsnü Bayram. Telgrafi alınca Bursa'nın girişinde dört saat bekledim. Fakat gelmedi araba. Akşam oldu, eve döndüm.

O zaman Bursa'ya gelen misafirler bizim eve geliyordu. Karşıdan araba görününce bana "Üstad geldi" dediler. Dedim, bu saatte Üstad gelmez. İkindiden sonra Üstad gelmezdi. Meğer Ceylan, Hüsnü, Fırıncı, Birinci beraber gelmişler. Araba karşıdan görünüyordu. Akşam yaklaşınca Üstad Eskişehir'e kadar gelmiş, arabayı "Bursa'ya siz götürün" demiş. O gün Fırıncı Ağabeye "Arabanın koltuklarından birisini sizden kiralityorum" diye latife yaptım. Ağabeylerle sabaha kadar bizim evde kaldık.

SON GÖRÜŞMEMDE "BURSA'YI ISPARTA, BARLA GİBİ KABUL EDİYORUM" DEDİ

Üstad'ın Arabası on beş gün kadar kaldı Bursa'da. Sonra Hüsnü, Fırıncı ve Ben Eskişehir'e beraber götürdük arabayı. Abdulvahid Tabakçı'nın evi medrese olmuştu, Üstad orada. Giderken Fırıncı ağabey İnegöl'de kaldı, biz devam ettik. Gece vardık. Baktım Muzaffer Erdem ve 10 kadar misafir orada. Sabah namazında ev sahibi Abdulvahid geldi, "Namazı burada mı kılalım, camiye mi gidelim?" dedi. "Camiye gidelim" dedik. Son selamı verdim. Birisi omzuma dokundu. Baktım Hüsnü Bayram. "Üstad seni istiyor" dedi. Hemen geldik eve. Bir de baktım eşyalar toplanmış yani eşya dediğim iki bohça, bir sepet. Beni de aldılar içeriye. Üstad oturuyor, gidecek de beni bekliyor sanki. Ben de içimden niyet etmişim. Nerelisin derse "Bursalıyım" diyeceğim. Çünkü "Bursa'yı Isparta, Barla gibi kabul ediyorum" demişti Üstad. Bu sözü Fırıncı abiye söylemiş ondan duymuştuk. Aslında dedemin babası Bursa'dan gitmiş Tavşanlı'ya. Üstad'ın elini öptüm, oturdum. Adımı sordu ama nerelisin demedi. Aslında Üstad unutmaz, beni tanıyordu, niye tekrar adımı sordu onu bilemiyorum. "Ben gidiyorum kardeşim. Ziyaretini kabul ediyorum" dedi. Kalktım üç defa elini öptüm. Önümden de Hüsnü gidiyordu. İçimden de sormadı nerelisin diye düşünüyordum. O anda Üstad "Hüsnü!" dedi. "Buyur Üstadım" dedi. "Aslen nereliymiş?" dedi. Mecburen ben yine "Tavşanlıyım Üstadım" dedim.

Eşyaları aldık, çıktık dışarıya. Merdivenlerden inerken Astsubay Muzaffer Erdem Ağabeyle karşılaştık. Muzaffer Ağabeyin havacı üniforması üstündeydi. Ve Muzaffer ağabey Üstad'ın elini öptü. Üstad "Kardeşim ben elli senedir ordu ile alakadarım" dedi. Üstad arka koltuğa bindi, ön tarafa Zübeyir ağabey oturdu. O sırada beş-on kişi sokağın başına toplanmışlar karşıdan bakıyorlardı. Cesaret edip de gelip Üstad'ın elini öpemiyorlar. Araba tam hareket ederken çarşafı bir kadın Üstad'ın penceresine vurdu, dua et diye ellerini kaldırarak işaret etti. Üstad böyle baktı, Zübeyir ağabeye adını sor dedi. Adını sordu, araba hareket etti. Bu son görüşümüz oldu Üstad'ı.

ÜSTAD'IN KABRİNE BURSA NAMINA BİRKAÇ LEĞEN TOPRAK ATTIM

23 Mart 1960 günlerden çarşamba. Bir telgraf aldım. Üstad'ın vefat ettiğini, Cuma günü kabre konulacağını öğrendim. Birçok yere telefon ettim, kimse inanmıyordu. Aslında biz de inanmıyoruz. Çünkü biz biliyoruz ki O son Mehdi'dir. Mehdi şöyle yapacak, böyle yapacak diye hayallerimizde var. Hemen toplandık, Sami Pala ve beş arkadaş akşamüzeri kilometresi 175 kuruştan bir taksii ile anlaştık. Urfa'ya hareket ettik. Vefat haberini duyduktan sonra da, giderken de devamlı ağlıyoruz. Sami Pala "Ben babam öldüğünde bile ağlamamıştım" dedi. İnegöl'de iftar yaptık. Sadece namazlar için ara veriyorduk.

Yolda giderken Urfa'ya yakın bir benzin istasyonunda bir otobüs gördük, arıza yapmış. Baktık Emirdağlılar. Onlardan öğrendik ki cenaze hemen o gün defnolunacakmış. Yanıma Hamza Emek geldi "Beni de aliverin taksiye" dedi. Beş kişiyiz zaten arabada, sıkışmışız. Ama böyle bir kardeş de bırakılır mı hiç. Sıkıştık aldık. Hamza Emek Ağabeyi almamız Rahmet-i İlâhi oldu, bunu sonra anlatayım.

Bursa 'dan 24 saatte vardık Urfa'ya. Biz vardığımızda cenaze namazı kılınmış kabre koyuyorlardı. Urfa insan dolu... Fakat dergâhın kapısını kapatmışlar, kimseyi almıyorlar. İçerde belki bin kişi var, ama dışarıda Urfa dolu. Biz kaldık dışarıda. Tahsin Tola'yı gıyaben tanıyordum ama tanışmamıştık. Hamza Emek tanıyor onu. Hamza Emek seslendi, Tahsin Tola Emniyet Müdürüne söyledi. Müdür "Bursa'dan gelenler" dedi. Baktı "Hanginizi alayım, her taraf insan" dedi. Kaldık yine. Giremeyeceğiz derken, Tahsin Tola artık ne dediye tekrar geldi emniyet müdürü "Bursa'dan gelenler!" dedi. Kapıyı açtı aldı bizi içeriye. Ama kabre yaklaşmak mümkün değil. Kabre koymuşlar, muamele yapılıyordu. Bir astsubayla tanışmıştık, o uzun boylu idi. Arkadan beni görüverdi böyle. "Ali Ağabey!" dedi. Elini uzattı beni bir çekti, insanların üzerinde ön tarafa geçirdi.

Üstad'ın mübarek naşını göremedim ama defin anını görmüş oldum. Kabre kondu, kapandı. Birkaç tane leğen gibi şeyler vardı; onlarla herkes sırayla toprak atıyor, çekiliyordu. Bursa adına niyeti ile biz de birkaç leğen toprak atmış olduk. Biz ikinci namazını kılmamıştık. Namazı kıldık, geldik. Her şey bitmiş telkin verilmiş. Baktım

dergâh dolu. Herkesin elinde Cevşen, Kur'an vardı. Hatta orada birisi "İşte Bediüzzaman'ın Kur'an muhafızı olduğunun ispatı" demişti. Binlerce insan Kur'an okuyordu. Belediye'den de devamlı anons yapıyorlar "Dışarıdan gelen misafirlere iftar verilecek, yemekhaneye gelsinler" diye. Bu bize çok tesir ediyordu. Olacak şey değildi, resmi ağız nurcuları yemeye çağırıyordu.

Bir müddet okuduktan sonra Sungur ağabey ayağa kalktı "Gidelim kardeşler" dedi. Ama hiç kimse kalkmıyor. Ben kabrin ayakucundayım. Başucundan uzun boylu birisi ayağa kalktı; Mehmed Kayalar ağabey. Ne kadar güzel konuşuyordu ama. Mehmed Kayalar, Resulullah Efendimiz vefat ettiğinde Hz. Ebubekir'in "Eğer Hz. Muhammed'e bağlı iseniz o öldü. Eğer Kur'ana bağlı iseniz Kur'an yaşıyor" diye konuştuğu gibi "Bediüzzaman'a bağlı iseniz bilin ki o öldü. Eğer Risale-i Nur'a bağlı iseniz o yaşıyor" dedi mezarın başında. Herkeste bir heyecan oldu. Biz kalktık.

Mezardan ayrılırken Sungur Ağabey ile Mehmed Kayalar Ağabey yan yana gidiyorlardı, ben de arkalarındayım. Kayalar Ağabey bir ara şöyle yan döndü "Kardeşlerim ne acıdır ki ölü diriye telkin veriyor" dedi. Oradan iftara gittik. Urfa Belediyesi dışarıdan gelen her misafire iftar verdi. Ama ben orada hastalandım. Beni otele götürmüş arkadaşlar. Gece rahatsızlığım geçti, kendime geldim. Sabah namazını dışarıda kıldık. Yine her taraf insan doluydu. Ertesi günü Cuma, Cuma namazını kıldıktan sonra Bursa'ya doğru harekete ettik.